Sodankylä
Lapin tähtikunta

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

LAUSUNTO
3.1.2023

Sodankylän kunnan kirjallinen lausunto HE 274/2022 vp laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja rikoslain 40 luvun 11 §:n muuttamisesta

9 § Yhteistoiminta- ja neuvotteluvelvoite

Säännöstä viranomaisten neuvotteluvelvoitteesta ehdotetaan uudistettavaksi yhteistoiminta- ja neuvotteluvelvoitteeksi. Velvoitteen menettelyvaatimuksista sekä saamelaisten oikeuksien huomioon ottamisesta viranomaisten toiminnassa säädettäisiin tarkemmin. Laissa säädettäisiin muun muassa viranomaisten toimenpiteitä koskevasta saamelaiskulttuurin heikentämiskiellosta. Sääntelyn tarkoituksena on täyttää niin sanotun vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen periaatteen asettamat vaatimukset.

Sodankylän kunta ei pidä hyväksyttävänä saamelaiskäräjälain 9 § muutoksia neuvotteluvelvoitteen osalta eikä lakiesitystä koskien 9 a §:ää, joka on osaltaan erittäin väljästi kirjoitettu esitys. Ehdotetun 9 §:n mukaan viranomaiset ja muut julkisia hallintotehtäviä hoitavat neuvottelevat saamelaiskäräjien kanssa pyrkimyksenä saavuttaa yksimielisyys tai saada saamelaiskäräjien suostumus ennen päätöksentekoa. Sodankylän kunta pitää tällaista kirjausta liian tiukkana ja nykyisessä saamelaiskäräjälaissa määriteltyjä neuvotteluvelvoitteita riittävinä. Lain muutos mietinnön mukaisesti johtaisi erittäin todennäköisesti kunnallisen itsehallinnon kanssa ristiriidassa olevan veto-oikeuden muodostumiseen maankäyttöön ja elinkeinojen kehittämiseen liittyvissä kysymyksissä. Sodankylän kunta haluaa korostaa, että saamelaiskäräjälain muutoksessa ei tule pyrkiä luomaan lainsäädännöllisiä muutoksia, jotka olisivat ristiriidassa maankäytön suunnitteluun ja ohjaukseen liittyvän kunnallisen itsehallinnon sekä maankäyttö- ja rakennuslain kanssa.

Asiakokonaisuuksien, joita muutos koskisi neuvotteluvelvoitteen osalta, määrittely on jätetty erittäin väljäksi. Yleisesti on kuitenkin tiedossa, että saamelaiskulttuuriin liittyvät läheisesti metsästys-, kalastus ja poronhoitoasiat. Neuvotteluvelvoitteen laajennus ja de facto veto-oikeuden muodostuminen maankäytön suunnitteluun sekä maa- ja vesialueiden käyttöön esitetyn mietinnön mukaisesti asettaisi saamelaisalueen kunnat eriarvoiseen asemaan maankäytön suunnittelussa verrattuna muihin kuntiin ja rapauttaisi kunnallista itsehallintoa. Sodankylän kunta pitää tärkeänä, että maankäytön suunnittelu ja ohjaus säilyvät edelleen kunnallisen demokraattisen ohjauksen piirissä, eikä hyväksy toimikunnan mietinnössä esitettyä muutosta neuvotteluvelvoitteeseen saamelaiskäräjälain 9 § eikä 9 a § mukaista kirjausta, joilla heikennettäisiin tosiasiallisesti viranomaisten toimivaltaa koskien mm. maa- ja vesialueiden käyttöä.

SODANKYLÄN KUNTA